DOI :https://doi.org/10.5281/zenodo.17550569

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' ଏକ ନୂତନ ଗଳ୍ପ କଥନର ପରିଭାଷା

ଜ୍ୟୋତିରଞ୍ଜନ ମହାନ୍ତି

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

"ବିନ୍ଦୁଏ ଚୁମ୍ବନରେ ଶିହରିତ ହୋଇଯାଏ ସମଗ୍ର ପ୍ରାଣସତ୍ତା । ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷାରେ ଧରିତ୍ରୀ ହୁଏ ରତିକ୍ରାନ୍ତା । ମାଟି ଲୋଡୁଥାଏ ଆକାଶର ଉଷ୍ଣତା । ଆକାଶ ଲୋଡୁଥାଏ ମାଟିର ଆର୍ଦ୍ରତା । ଅଥଚ କେହି କାହାରିପାଖରେ ପହଁ*ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଅପହ* ଦୂରତା ଭିତରେ ତଥାପି ଥାଏ ନିକଟରେ ପରସ୍ପରକୁ ପାଇବାର ଆତୁରତା । ସାରା ଜୀବନକୁ ଘେରି ରହିଥାଏ ଏହିଭଳି ବିରହ ଓ ବ୍ୟାକୁଳତା । ଜୀବନର ସବୁ କଥା ନଦୀହୋଇ ସାଗର ସଙ୍ଗମର ସୌଭାଗ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନେକ କଥା ସେହିଭଳି କଥା ହୋଇ ରହିଯାଏ ବିନା କାହାଣୀରେ । ରହିଯାଏ ଛାତି ତଳର ରୁଗୁରୁଗୁ ବ୍ୟଥା ହୋଇ ।" ଏହି ମୁକ୍ତ ମଣିଷର ସ୍ୱର ହୋଇଛି ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ ଗଳ୍ପ ରଚନା 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' । ଏଥିରେ ଗଳ୍ପ କଥନର ପରଂପରାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ଯେଉଁ ସଂକେତ ସେ ଦେଇଛନ୍ତି; ସେଥିରେ ଫିଟି ପଡ଼ିଛି, ଏକ ନୂତନ କଥା ମାର୍ଗର ସଂଦେଶ, ଗଳ୍ପ ରଚନା ଶୈଳୀରେ ଏହା ଏକ ପରୀକ୍ଷା ମାତ୍ର । ଗପ ତ ଶୁଣିବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ଏଠି କାହାଣୀର ରୂପ ବଦଳିଗଲା । କଥା କହୁକହୁ ଅକସ୍ମାତ୍ କଥାକାର କବି ପାଲଟିଗଲେ । କଥା କହିବାର ପ୍ରତିଶୃତି ଦେଇ ଆମକୁ ଡାକିଥିଲେ । ଅଥଚ ବିଶ୍ୱରଂଜନ ଶୁଣେଇ ଦେଲେ ଏକ ଚମତ୍କାର କବିତା । ତେବେ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ କ'ଣ କଥା ଓ କବିତାର ମଧ୍ୟଭୂମିରେ ସେହି ପୁରାଣ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ? କ'ଣ ମହାଭାରତର ସେହି ପନ୍ନଗ ନାରାୟଣ, ହାତପାର ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲେ, ସେ ପାଲଟିଯାଏ ସୁନା । ବିଶ୍ୱରଂଜନ ଭାବ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଶବ୍ଦସବୁ କାହାଣୀ କହିବାକୁ ଆସି କବିତାର ପଦ ସଂଯୋଜନା କରି ଦେଉଛନ୍ତି କେମିତି ? ତେଣୁ ଲେଖକଟିଏ କବି ହେଉ ଅବା ଔପନ୍ୟାସିକ, ଗାଳ୍ପିକ ହୁଅନ୍ତୁ ଅବା ନାଟ୍ୟକାର, ତାର ସୃଜନୀରେ ପ୍ରକୃତ ଧର୍ମ ହୋଇଥାଏ ଶୈଳୀରେ ନୂତନତା ଓ ପ୍ରକାଶିତ ଭାବରେ ଥାଏ ଚମତ୍କାରିତା । ତେବେ ଲେଖକଟିଏ ସେତେବେଳେ ଜଗତ ତଥା ସମାଜର ସହୃଦୟ ପାଠକଙ୍କ ନିକଟରେ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ । ଯେମିତି ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ ଗପ କହୁକହୁ ପାଠକ ହୃଦୟରେ କବିତାର ରସସ୍ନିଗ୍ଧତାକୁ ବୁଣି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହା ଏକ ସଫଳ ଲେଖକର ଧର୍ମ ନୁହେଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଆମେ ଜାଣୁ ସାହିତ୍ୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ତା'ର ଆଦର୍ଶରେ, ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ଓ ରଚନା ଶୈଳୀରେ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ନ ହେଲେ କଳା ସ୍ଥାଣୁ ହୋଇଯିବ, ହୋଇଯିବ ଧରାବନ୍ଧା କଥା । ତେଣୁ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ, ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପ ରଚିତ ପୁସ୍ତକ 'ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା'ରେ ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ବିହଙ୍ଗ ସାଜି ଘୁରି ବୁଲିଛନ୍ତି ମୁକ୍ତହୋଇ । ହୃଦୟର ଅକୁହା କଥାକୁ ସହୃଦୟ ପାଠକ ନିକଟରେ ବଖାଣିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କିମ୍ବା ଦ୍ୱିଧା ସେ ରଖିନାହାନ୍ତି। ଏଇତ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ କଥା କହିବାର ଚମତ୍କାରିତା, ପାଠକ ହୃଦୟକୁ ଜିଣିବାର ଏକ ନୂତନ ପ୍ରୟାସ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ରତିକ୍ରାନ୍ତା, ରୁଗୁରୁଗୁ, ପନ୍ନଗ, ତ୍ରିଶଙ୍କୁ, ରସସ୍ନିଗ୍ଧତା, ଦ୍ୱିଧା, ମୁକ୍ତ ମଣିଷର ସ୍ୱର - 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା'

"ମୁଁ ଜଣେନା ତୁମେ କିଏ ?' ଏକ ଶବ୍ଦମୟ ବାସ୍ତବତା ଅବା ନିଶବ୍ଦ ନୀରବତା ।"

"ମୁଁ ଜାଣେନା ମୁଁ ତୁମର ପ୍ରେମରେ ଥାଏ କି ନ ଥାଏ ।"

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at :
https://pracheenews.com/

DOI:
https://doi.org/10.5281/zenodo.17550569
Article No - BPP00336

ଯୋଗାଯୋଗ : ଜ୍ୟୋତିରଞ୍ଜନ ମହାନ୍ତି,
ଅଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ,
ବହୁଗ୍ରାମ ଜୁନିୟର କଲେଜ, କଟକ
Email: jyotimohanty1993@gmail.com
ORCID ID: https://0009-0008-1691-9229

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୬.୦୬.୨୦୨୫	୧୦.୦୭.୨୦୨୫	୨୦.୦୮.୨୦୨୫	୧.୦୯.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ମହାନ୍ତି, ଜ୍ୟୋତିରଞ୍ଜନ; ୨୦୨୫। ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' ଏକ ନୂତନ ଗଳ୍ପ କଥନର ପରିଭାଷା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଚ; ପୃଷ୍ଠା : ୪୧-୪୪।

'ତୁମ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ମୋ ଜୀବନର ମୁକୁଳା ଦୁଆର ସବୁ ଆପେ ଆପେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ କାହିଁକି, କହିପାରିବ ?'

ସ୍ରଷ୍ଟା ପୁରୁଷଙ୍କର ଏଇ ମାତ୍ର କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସନ୍ତୁ ସ୍ରଷ୍ଟା ମାନସର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଚାହାଣୀରୁ ଖୋଜିବାକୁ ଯିବା ତାଙ୍କ କଳାକର୍ମର କୋମଳ ପରିଭାଷାକୁ । ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବାକୁ ଯିବା ତାଙ୍କ ଶବ୍ଦ ସର୍ଜନାର କମନୀୟ କାରିଗରୀରେ ମୁକୁଳିତ ହୋଇଥିବା ଆଦର୍ଶର ଅମ୍ଳାନ ଆଲେଖ୍ୟକାକୁ । ସୃଜନ ପ୍ରେରଣାର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇଥିବା ଦୂରନ୍ତ ଚିତ୍ରପଟ୍ଟକୁ ।

ପାଦତଳର ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥାଏ; ଥାଏ ଆଖିର ଚାହାଣୀରେ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦର୍ଶନର ଦୂରନ୍ତ ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ଚାହାଣୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଫୁଟିଲେ ଚକ୍ରବାଳ ହୁଏ ଚିତ୍ରଭୂମି । ଅବାସ୍ତବ ଆଦର୍ଶର ଅସୀମ ଆକାଶ ବାସ୍ତବର ମାଟିକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ନଇଁପଡେ । ଅବାସ୍ତବ ଓ ବାସ୍ତବତାର ଏଇ ମଧୁର ମୈଥୁନ ହିଁ ସକଳ ସୃଜନକର୍ମର ମୁଖଶାଳା । ସକଳ କଳାର କମ୍ର କମନୀୟ ଉପକ୍ରମଣିକା । ଏଇଥିପାଇଁ କଳା ସୃଷ୍ଟି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବାସ୍ତବ ରୂପର ବର୍ଣ୍ଣନା କି ଘଟଣାର ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ନୁହେଁ, କି ଅଭୂତ ଅବାସ୍ତବର କଳ୍ପିତ ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ, ଅବାସ୍ତବ ଆଦର୍ଶର ମୁଗ୍ଧ ସାନିଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବତାର ଯେଉଁ ରୂପାନ୍ତରୀକରଣ ସମାହିତ ହୁଏ, ସେହି ରୂପାନ୍ତରିତ ଚିତ୍ରରେଖା ହୁଏ କଳା କମନୀୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ସାହିତ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ନଥାଏ, ଥାଏ ବର୍ଣ୍ଣିତ କଥାରେ । ଫୁଟିଥିବା ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ, ସେଇଥିପାଇଁ ତ ସର୍ଜନା ଏକ ସଂକେତ ମାତ୍ର । ଲେଖକ ସମ୍ବାଦ ପଢ଼େନାହିଁ । ଘଟଣା ଦୃଶ୍ୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା କରେନାହିଁ । ଟିକିଏ ମାତ୍ର ଆଭାସ ଦେଇ ପାଠକକୁ ଅନନ୍ତ ଯାତ୍ରା ଲାଗି ତା ମନରାଜ୍ୟରେ ଛାଡ଼ିଦିଏ । ପାଠକ ସେଇ ସଂକେତ ବିନ୍ଦୁର ପ୍ରେରଣାରେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ନେଇ ପରିଧିଟିଏ ଅଙ୍କନ କରିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଥାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ କୁହାଯାଏ ଲେଖକ ପାଠକର ଚିତ୍ତକୁ ଆବଦ୍ଧ କରେ ନାହିଁ । ତାର ମାନସିକ ତାକୁ ଲିଖିତ କଥା ବସ୍ତୁରେ ନିରୁଦ୍ଧ କରେ ନାହିଁ ବରଂ ତା କଳ୍ପନାକୁ କଥାବିନ୍ଦୁରୁ ଅନନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତିଲାଗି ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଏ । ତା ମନକୁ ଦିଏ ମୁକ୍ତିର ସାନିଧ୍ୟ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଞ୍ଜନଙ୍କ ସଦ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ କଥା ପୁସ୍ତକ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା'କୁ ଏହି ଭାବର ବ୍ୟାସାସନ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେଲାବେଳେ ଲେଖକଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଶୁଣିବାକୁ ହୁଏ । ଲେଖକ ତାଙ୍କର ବିନ୍ଦୁଏ କଥାରେ କହନ୍ତି – "ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷାରେ ଥିବା କଥା କେତୋଟିରେ ନାହିଁ କାହାଣୀ ଧର୍ମିତା, ଅଛି କେବଳ କାହାଣୀର ଇଙ୍ଗୀତ । କିଛି ସୂଚନା, କିଛି ସଂକେତ । ଯାହାକୁ ନେଇ ଜଣେ କଥାକାର ସଫଳ କାହାଣୀଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ମାତ୍ର ମୁଁ ପାରିଲି ନାହିଁ ।" ଏଇ ନ ପାରିବା ପଣ ତ ସ୍ରଷ୍ଟାର । ଏଇ ନ ପାରିବା ପଣରେ ବା ପ୍ରାଣର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ବୋଧରେ ହିଁ ରହିଛି କଳାଦୃଷ୍ଟିର ଅସଲ ଆଦର୍ଶ । ଏଇ ବିଫଳତା ବୋଧରେ ସ୍ରଷ୍ଟା ପଣର ସକଳ ଗୌରବ ଅନ୍ତର୍ଗର୍ଭିତ ସୂଚନା ହିଁ ସାହିତ୍ୟର ସମ୍ପତ୍ତି । ସାହିତ୍ୟର ଆଦର୍ଶ କଳାକର୍ମର ସକଳ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଟିକିଏ ମାତ୍ର ଇଙ୍ଗିତର ସଂକେତ ଉପରେ ହିଁ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ । କଳାକର୍ମ କାଳେ କାଳେ ସଂଶ୍ଳେଷଣଧର୍ମୀ । ବିଶ୍ଳେଷଣରେ କଳାତ୍ମକତା ନଥାଏ ।

କଥାଟିଏ କହିବା, କାହାଣୀଟିଏ କଳ୍ପନା କରିବା ଯେମିତି ମଣିଷର ବିଶେଷତା, ସେମିତି ତାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୁଣେଇବା ମଧ୍ୟ ମଣିଷର ଅନ୍ୟତମ ବିଶେଷଣ । ଅନୁଭୂତି ହିଁ ମଣିଷର ସର୍ବସ୍ୱ । ଚିନ୍ତା ହିଁ ଜୀବନର ପରିଚାୟକ । ପୃଥିବୀରେ ଘଟୁଥିବା ନାନା ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଘଟଣା ଏବଂ ତା ସହିତ ମଣିଷର ଭାବ ବିନିମୟ ତାକୁ ଅନୁଭୂତି ସଂପନ୍ନ କରେ । ସେହି ଅନୁଭୂତି ଲାଭରେ ସେ ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୁଏ, ପୁଲକିତ ହୁଏ, ଆନନ୍ଦ ଲାଭକରେ, ବେଳେବେଳେ ସେଇ ଅନୁଭୂତି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ଦୁଃଖ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ନିଜର ଏଇ ଆନନ୍ଦ ଓ ଦୁଃଖକୁ ସେ ନିଜ ଭିତରେ ରଖିପାରେ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁଭୂତିର ଏକାନ୍ତ ଅଳିନ୍ଦରୁ ସେ ସାର୍ବଜନୀନ ଜୀବନ ମାର୍ଗ ଆଡ଼କୁ ମୁକୁଳି ଯିବାକୁ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇଉଠେ । ଅବଲୋକନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭୂତି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପୁଣି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟା କରିଦିଏ ତାର ସାର୍ବଜନୀନ ସଂସ୍କରଣ । ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁଭୂତିର ଏହି ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରକାଶ ହୁଏ ସାହିତ୍ୟରେ । ସେ କଥା ହେଉ, କି ହେଉ କବିତା, ଉପନ୍ୟାସ ହେଉ କି ହେଉ ନାଟକ, ଏ ସବୁଥିରେ ଥାଏ ଜଣେ ସ୍ରଷ୍ଟାର ଅବଚେତନ ମନରେ ସ୍ତୁପିକୃତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଭୂତି ।

ମଣିଷ ଏକ ଭାବମୟ ପ୍ରାଣୀ । ଭାବରେ ତା ଜୀବନ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୁଏ । ସମପ୍ରାଣତା ହେଉଛି ଭାବର ଅନ୍ୟତମ ଅବଦାନ । ମଣିଷର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ତା'ର ସମପ୍ରାଣତାର ପରିପ୍ରକାଶ ଯେତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ, ତାହା ସେତେ ପରିମାଣରେ ତା ସାହିତ୍ୟକୁ ମାର୍ଜିତ କରାଏ । କଥା ଓ କାହାଣୀ କଥନରେ ଏହି ସମପ୍ରାଣତାର ପରିପ୍ରକାଶ ତାକୁ କଥାଶିଳ୍ପରେ ପରିଣତ କରେ ।

ମଣିଷର ହୃଦରାଜ୍ୟରେ ନିତ୍ୟ ଫୁଟି ଉଠୁଥିବା ସର୍ବକାଳୀନ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଭାବରାଶୀ ଭିତରୁ ପ୍ରେମ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବଳିଷ୍ଠ; ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । ତେଣୁ ମଣିଷର ପ୍ରେମମୟ ଅନୁଭୂତିରେ ହିଁ ତା ସୃଜନଶୀଳ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ସାର୍ଥକତା ଲାଭକରେ । ସେଇଥିପାଇଁ ମାହାକବ୍ୟରୁ ନାଟକ, କାହାଣୀରୁ ରମ୍ୟରଚନା, ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରେମ ହୋଇଛି ସାରବସ୍ତୁ । ସେଇଥିପାଇଁ ଆଦିମ କାଳର ମଣିଷ ତା ପହିଲି କଥା କଳ୍ପନାରେ ପ୍ରେମର ରୂପଚିତ୍ରକୁ ଫୁଟେଇଛି । ରୂପ ରାଜ୍ୟର ରାଜକୁମାର ସେହି ଲୋକ କାହାଣୀର ପକ୍ଷୀରାଜ ଘୋଡ଼ାରେ ଅଗ୍ନାଅଗ୍ନୀ ଅରଣ୍ୟ ଡେଇଁ ମୌନାବତୀ ରୂପକୁମାରୀର ବିଜନ ପାହାନ୍ତିକୁ ପ୍ରଣୟ ବାସ୍ନାରେ ମହକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ଆଦିମ କାଳରୁ ଗଡ଼ି ଆସିଥିବା ମଣିଷର କାହାଣୀ

ଧାରାରେ ପ୍ରେମର ପ୍ରମାହ ତେଣୁ ଅବାରିତ ଫିଟି ପଡ଼ିଛି । ପ୍ରେମର ତରଙ୍ଗମାଳାରେ ମଣିଷର କାହାଣୀ ହୋଇଛି ଉତ୍‌କୂଳ । ମାନବୀକ ସୃଜନରେ ପ୍ରେମର ପ୍ରବାହ ହୋଇଛି ଅବାରିତ । କଥାକାର ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ କଥା ଓ କାହାରୀରେ ସେହି ପ୍ରେମମୟ ଭାବର ପରିଷ୍ଫୁଟନ ଅତି ପରିଷ୍କାର । ଏବେ ଦେଖନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ କଥା କଳ୍ପନାରେ ଫୁଟି ଉଠିଥିବା ପ୍ରେମର ଚମତ୍କାର ଚିତ୍ରାୟନକୁ – "କବାଟ ବନ୍ଦ ହୁଏ, ଖୋଲା ହୁଏ । ଖୋଲା ହୁଏ । ପୁଣି ବନ୍ଦ, ପୁଣି ଖୋଲା । ବାରମ୍ବାର କେହି ଜଣେ ଡାକୁଥାଏ ବନ୍ଦ କବାଟ କଣରୁ । ଅତି କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ଆସ ମୋ ପାଖକୁ ଆସ । ମୁକ୍ତିଦିଏ ମତେ ଏ ଘେରାବନ୍ଦୀ ଜୀବନରୁ । ('ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା', 'ବିନ୍ଦୁଏ ମାତ୍ର ପ୍ରେମ' – ପୃଷ୍ଠା – ୬୧)

ଗପ ତ ଶୁଣିବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ଏଠି କାହାଣୀର ରୂପ ବଦଳିଗଲା । କଥା କହୁ କହୁ ଅକସ୍ମାତ୍ କଥାକାର କବି ପାଲଟିଗଲେ । କଥା କହିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ଆମକୁ ଡାକିଥିଲେ । ଅଥଚ ବିଶ୍ୱରଂଜନ ଶୁଣେଇ ଦେଲେ ଏକ ଚମତ୍କାର କବିତା । ତେବେ ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ କଣ କଥା ଓ କବିତାର ମଧ୍ୟ ଭୂମିରେ ସେହି ପୁରାଣ ତ୍ରିଶଙ୍କୁ ? କ'ଣ ମହାଭାରତର ସେହି ପନ୍ନଗ ନାରାୟଣ, ହାତପାର ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲେ, ସେ ପାଲଟିଯାଏ ସୁନା । ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ ଭାବ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଶବ୍ଦ ସବୁ କାହାଣୀ କହିବାକୁ ଆସି କବିତାର ପଦ ସଂଯୋଜନା କରି ଦେଉଛନ୍ତି କେମିତି ? ବିଶ୍ୱରଂଜନ ଏମିତି ଏକ ସାରସ୍ୱତ ବିସ୍ମୟ ନିଶ୍ଚୟ ।

ଏବେ ଆସିବା ଲେଖକଙ୍କର ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ପୃଷ୍ଠଭୂମିକୁ । ଯେଉଁ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରୁ ଆମେ ଆଲୋଚନାର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଲେଖକ ଚାହିଁଲେ ତା ପ୍ରଶ୍ନ ଆଖିରେ ଦୂରନ୍ତ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଚମକିପଡ଼େ । ତା ପ୍ରଶ୍ନ ଚାହାଣୀର ଆଦର୍ଶ ଯେମିତି ପଚାରି ଉଠେ ଏଇ ବାସ୍ତବତା ଏମିତି ଅସଙ୍ଗତ କାହିଁକି ? ଏମିତି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ କାହିଁକି ? ଏଠି କାହିଁକି ଏତେ ବିଚ୍ୟୁତି ଓ ବିକୃତି ? ଏତେ ବିଲକ୍ଷଣ ଏତେ ବିସଙ୍ଗତି ? ଏତେ ବିଷାଦ ଏତେ ବିଫଳତା, ଅବାସ୍ତବ ଆଦର୍ଶ ପାଖରୁ ସତେଯେମିତି ସେ ଏହାର ଉତ୍ତର ଖୋଜୁଥାଏ । ସ୍ରଷ୍ଟା ଦୃଷ୍ଟିର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଆଦର୍ଶର ଅବାସ୍ତବତା ଚମକି ଉଠେ । ଏଇ ଚମକର ଚିତ୍ରଲେଖା ହିଁ ହୁଏ କଳା । ସେଠି ଆଉ କେହି ନଥାନ୍ତି । ଥାଏ କେବଳ ମାତ୍ର ଲେଖକ ଏକାକୀ, ସେ ଏକମାତ୍ର ସ୍ରଷ୍ଟା ପୁରୁଷ । ଦୃଷ୍ଟି ହିଁ ଦିଗବଳୟର ଏଇ ଭାବବିନିମୟକୁ ଶବ୍ଦର ଚିତ୍ର ଲେଖାରେ ଫୁଟେଇଲା ବେଳେ ଲେଖକ ଆଉ ଏକା ହୋଇ ନଥାଏ । ଥାଏ ସମାଜ, ସଂସ୍କାର ଓ ପରମ୍ପରା । ତେଣୁ ଲେଖକ ତାର ଶବ୍ଦାଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ ଅନୁଭୂତିକୁ ଅବିକଳ କହିପାରେ ନାହିଁ । ଏଇ ବ୍ୟର୍ଥତାର ବେଦନାରେ ସେ ସବୁଦିନେ ସନ୍ତୁଳି ହେଉଥାଏ । ସାଧାରଣ ମଣିଷ ହୁଏତ ତା ବକ୍ତବ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶରେ ସଫଳ ହୁଏ । ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିଦେଇ ପାରେ ମାତ୍ର ସାର୍ଥକ ଲେଖକଟିଏ ତା କଥାକୁ ପୁରା କରିପାରେନାହିଁ । ତା ଛଡ଼ା ଲେଖକ ତାର ଆଦର୍ଶକୁ ଭେଟିଲାବେଳେ ସେଠି ଶବ୍ଦ ନ ଥାଏ । କିଛି ଫର୍ମ ନଥାଏ । ସେଇ ନିଃଶବ୍ଦର ଇଲାକାରେ ଥାଏ କେବଳ ନୀରବତା । ସେଠି ଘଟିଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦୃଶ୍ୟର ଅପୂର୍ବ ଯୁଗନନ୍ଧତା କାଳେ କାଳେ ଅବ୍ୟକ୍ତ । କଳା ସେହି ଅବ୍ୟକ୍ତର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ ସେଇ ସୂକ୍ଷ୍ମାନୁଭୂତିର ଶାବ୍ଦିକ ପ୍ରକାଶ । ସେଇ ନିଃଶବ୍ଦର ନୀରବତା ହିଁ ସବୁ ପ୍ରକାଶର ଶବ୍ଦମୟ ବାସ୍ତବତାର ମୌଳିକ ହେତୁ ।

ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେଇ ଚମତ୍କାର ଭାବ ବିନିମୟର ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଆନନ୍ଦମୟ ଅନୁଭୂତି, ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ପ୍ରକାଶ ବେଳରେ ନଥାଏ । ନିଜକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତକରି ନ ପାରିବାର ବ୍ୟର୍ଥତା ଲେଖକକୁ ବିଷର୍ଣ୍ଣ କରିଦେଉଥାଏ । ସେ ସନ୍ଦିହାନ ହୋଇ ଉଠୁଥାଏ, ତାର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦୃଶ୍ୟର ସଂପର୍କକୁ ନେଇ, କାହିଁକି ହଜିଯାଏ ? ସେଇ ଆନନ୍ଦମୟ ସମୟର ଅନୁଭୂତି, ଅନୁଭୂତିକୁ ହରେଇ ଲେଖାଟି ଯେଉଁ ବେଦନାବୋଧରେ ବିଚଳିତ ହୁଏ । ସେହି ବିଚ୍‌ଳନ ସବୁ ଲେଖକର ଭାଗ୍ୟ ।

ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଦୃଶ୍ୟର ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଅଖଣ୍ଡ ରହିଥାଏ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଥାଏ । ସବୁଦ୍ୱାର ଓ ଦିଗକୁ ଦିଗନ୍ତ ଯାଏ ମୁକୁଳିତ କରି ଦୃଶ୍ୟର ବିଶ୍ୱରୂପ ପ୍ରକଟି ଉଠୁଥାଏ । ସେହି ଦୃଶ୍ୟର ପ୍ରେମ ବାସ୍ତବତାର ବନ୍ଧନରୁ ଦ୍ରଷ୍ଟାକୁ ମୁକ୍ତ କରିଦିଏ । ସେହି ଦୃଶ୍ୟାନୁଭୂତିର ମୂହୁର୍ତ୍ତ ଅର୍ନ୍ତହିତ ହୋଇଗଲେ, ପୁଣି ବାସ୍ତବତାର ବନ୍ଧନ, ପୁଣି ଆବଦ୍ଧତା ପୁଣି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବନର, ସାଂସାରିକ ଜୀବନର ଆବଦ୍ଧ ଅର୍ଗଳୀ, ସବୁ ଝର୍କା ସବୁଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ।

ସ୍ରଷ୍ଟାର ଅନୁଭୂତି ଠିକ୍ ବତ୍ରିଶ ସିଂହାସନ ରୂପ ଗଳ୍ପକରି । ସିଂହାସନ ପୋତା ହୋଇଥିବା ମାଟି ଉପରକୁ ଗଲେ ସାଧାରଣ ଚାଷୀଟି ଅସାଧାରଣ ମଣିଷ ହୋଇଯାଏ । ପୁଣି ଓହ୍ଲେଇ ଆସିଲେ ଯେଉଁ ସାଧାରଣ ମଣିଷକୁ ସେଇ ସାଧାରଣ ମଣିଷ । ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଦୃଷ୍ଟିର ଭାବ ବିନିମୟରେ ପୁଲକିତ ହେଉଥିବା ରସଘନ ମହୂର୍ତ୍ତ ହିଁ ଅନନ୍ୟ ଓ ଅନୁପମ । ସେହି ଫର୍ମଲେସ୍ ଓ ଶବ୍ଦହୀନ ମୂହୁର୍ତ୍ତର ଅନୁଭୂତି ଯେତେବେଳେ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଫର୍ମରେ ଫୁଟିଉଠେ, ସେତେବେଳେ ତାହାହୁଏ କବିତା, ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ କି ନାଟକ । ଏସବୁ ଫର୍ମ ପରମ୍ପରାର ସୃଷ୍ଟି । ମାତ୍ର ଅନୁଭୂତି ଅନନ୍ୟ ପରମ୍ପରା ହିଁ ନିତ୍ୟ ନୂତନ । ଅନୁଭୂତିର ଏଇ ନିତ୍ୟ ନୂତନତାକୁ ଲେଖକ ଫର୍ମକୁ ଆଣେ ଓ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଫର୍ମରେ କହିବା ଲେଖକର ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱ ରଞ୍ଜନ କଥାଟିଏ କହନ୍ତି, ଗଳ୍ପର ଫର୍ମରେ କହିବାକୁ ପ୍ରଯତ୍ନ କରନ୍ତି କିନ୍ତୁ କଥା ହୋଇଯାଏ କବିତା । ଗଳ୍ପର କବିତା କି କବିତାର ଗଳ୍ପ – ଏହା ବିଶ୍ୱରଞ୍ଜନଙ୍କ ଏକ ଅନୁପମ ସୃଷ୍ଟି । ଏହା ତାଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ଶୈଳୀ । ନିଜର ଅନୁଭୂତିକୁ

ଅବିକଳ ଭାବରେ କହିଦେବାର ପ୍ରଯତ୍ନ ଓ ତାକୁ କୃତ୍ରିମ ନ କରିବାର ସଚେତନତା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ କାବ୍ୟ ରସରେ ବ୍ୟଞ୍ଜିତ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି । ଆଲୋଚିତ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' ତାର ଯଥାର୍ଥ ଉଦାହରଣ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଞ୍ଜନ କାହାଣୀ ଲେଖୁ ଲେଖୁ କବିତା ଲେଖି ଦିଅନ୍ତି, ଏହା ତାଙ୍କର ରସସିକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତା ଓ କୋମଳ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଶୀଳତାର ଅବଦାନ ମାତ୍ର । ସହଜ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବରେ କହିବା ତାଙ୍କର ଅଭିଳାଷ ଅନୁଭୂତିକୁ ସିଧାସଳଖ ଓ ଅବିକଳ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ । ସବୁକଥାକୁ ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାବରେ କହିବାକୁ ସେ ଚାହାନ୍ତି । ପାଠକର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଲାଗି ସେ ନିଜର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦିଅନ୍ତି ଏକ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଶୈଳୀର କୋମଳ କାବ୍ୟିକତା ।

ସେ ଗଳ୍ପ ଲେଖନ୍ତୁ କି ଲେଖନ୍ତୁ ଉପନ୍ୟାସ, ଲେଖନ୍ତୁ ଫିଚର କି ରମ୍ୟରଚନା ପ୍ରବନ୍ଧ ଅଥବା ସମାଲୋଚନା, କରନ୍ତୁ ଅଧ୍ୟାପନା କି ସଂବାଦ ପତ୍ରର ସଂପାଦନା, ସେ ଯେଉଁଠି ଥାନ୍ତୁ ସବୁଠି ତାଙ୍କର କୋମଳ ଭାବମୟ କାବ୍ୟ ପୁରୁଷର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚେହେରା ହିଁ ଝଟକି ଉଠେ । କବିତା ହିଁ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରର ସ୍ୱର, ହୃଦୟ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ଏକ ଉଦାର ମାନବୀକ ମୂର୍ତ୍ତି ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଚେତନାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ଏଇ ମାନବୀକ ଭାବ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଛି ଆଦର୍ଶ ଦୃଷ୍ଟି । ଏଇ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ତାଙ୍କୁ କରିଛି ଆକର୍ଷଣୀୟ । ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଯେମିତି ଛାତ୍ରବତ୍ସଳ ଜ୍ଞାନନିଷ୍ଠ ଓ ଚରିତ୍ରବାନ, ସାମ୍ବାଦିକ ଭାବରେ ସେମିତି ସଂବେଦନଶୀଳ ଲେଖକ ଭାବରେ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନର ଭାଷ୍ୟକାର । ତାଙ୍କ ଭିତରର କବିସତ୍ତା ତାଙ୍କୁ ଏମିତି ଏକ ସଂବେଦନଶୀଳ ମଣିଷରେ ପରିଣତ କରିଛି । ସେ ହୋଇଛନ୍ତି ବସ୍ତୁର ବନ୍ଧନରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ମୁକ୍ତ । ଏହି ମୁକ୍ତ ମଣିଷର ସ୍ୱର ହୋଇଛି ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ ରଚନା । ଆଲୋଚିତ ପୁସ୍ତକ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' ସେହି ବିଶ୍ୱରଂଜନଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିଧାରାର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରତିନିଧି ସ୍ଥାନୀୟ ରଚନା । ଏଥିରେ ଗଳ୍ପ କଥନର ପରମ୍ପରାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ଯେଉଁ ସଂକେତ ସେ ଦେଇଛନ୍ତି; ସେଥିରେ ଫିଟି ପଡ଼ିଛି, ଏକ ନୂତନ କଥାମାର୍ଗର ସଂଦେଶ, ଗଳ୍ପ ରଚନା ଶୈଳୀରେ ଏହା ଏକ ପରୀକ୍ଷା ମାତ୍ର । ସାହିତ୍ୟ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ, ତାର ଆଦର୍ଶରେ, ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ଓ ରଚନା ଶୈଳୀରେ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥାଏ । ଏହା ନ ହେଲେ କଳା ସ୍ଥାଣୁ ହୋଇଯିବ, ହୋଇଯିବ ଧରାବନ୍ଧା କଥା । ଏଇ ଆବଦ୍ଧ ଗ୍ରାମର ଶଗଡ଼ ଗୁଳା ଭିତରୁ କଳାତ୍ମକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସବୁଦିନେ ମୁକ୍ତି ମାଗୁଥାଏ । ଏ ମୁକ୍ତି ସୃଜନଶୀଳ ସ୍ରଷ୍ଟାର ଅବଦାନକୁ ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଥାଏ । ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱରଂଜନ ସେହି ମୁକ୍ତି ମାର୍ଗକୁ ସଂକେତ କରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ 'ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା' ବହିରେ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଅଧ୍ୟାପକ, ବିଶ୍ୱରଂଜନ, ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ବର୍ଷା, ଟାଇମ୍ ପାସ୍, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୨୩ ।

୨. ସାମଲ, ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ, ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପର ଇତବୃତ୍ତି, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୯ ।

୩. ପ୍ରଧାନ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ : ଧରା ଓ ଧାରା (ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ), ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୨୨ ।

୪. ମହାନ୍ତି, ଗୋପୀନାଥ; ଛାଇ ଆଲୁଅ, କଟକ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ୧୯୯୨, ପୃ-୮୭

୫. ମିଶ୍ର, ଯଶୋଧାରା; (ସଂ)ଭୁବନେଶ୍ୱର ବେହେରାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠଗଳ୍ପ, ୨୦୧୬, ପୃ-୦୭

୬. ମହାନ୍ତି, ସୁରେନ୍ଦ୍ର;ଶ୍ରେଷ୍ଠଗଳ୍ପ', ଭୁବନେଶ୍ୱର, ଚତୁରଙ୍ଗ ପ୍ରକାଶନୀ, ୧୯୯୯, ପୃ-୧୦୦

୭. ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅଖିଳ ମୋହନ; ଓ ଅନ୍ଧଗଳି, କଟକ, ଅଗ୍ରଦୂତ, ୧୯୮୫, ପୃ-୧୭୬

୮. ସୁଧୀର ବେହୁରା ଓ ମନ୍ଦାକିନୀ ଦାସ; କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ବୀଥିକା, ୧୯୯୯, ପୃ-୧୧୬

୯. ସୁଧୀର ବେହୁରା ଓ ମନ୍ଦାକିନୀ ଦାସ; କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ବୀଥିକା, ୧୯୯୯, ସେହିଠାରେ, ପୃ-୧୧୯

୧୦.ହୋତା, ସାତକଡ଼ି; କିରିବୁରୁର କନ୍ୟା, କଟକ,ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ,୧୯୮୩, ପୃ-୧୪

୧୧.ରାୟ, ପ୍ରତିଭା; ଭଗବାଁର ଦେଶ୍, କଟକ, ଆଦ୍ୟାପ୍ରକାଶନୀ, ୨୦୧୫, ପୃ-୫

୧୨. ପ୍ରଧାନ, ଉତ୍ତମ କୁମାର; ନଚିକେତାର ହାତ, କଟକ, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ୧୯୮୭, ପୃ-୪୦